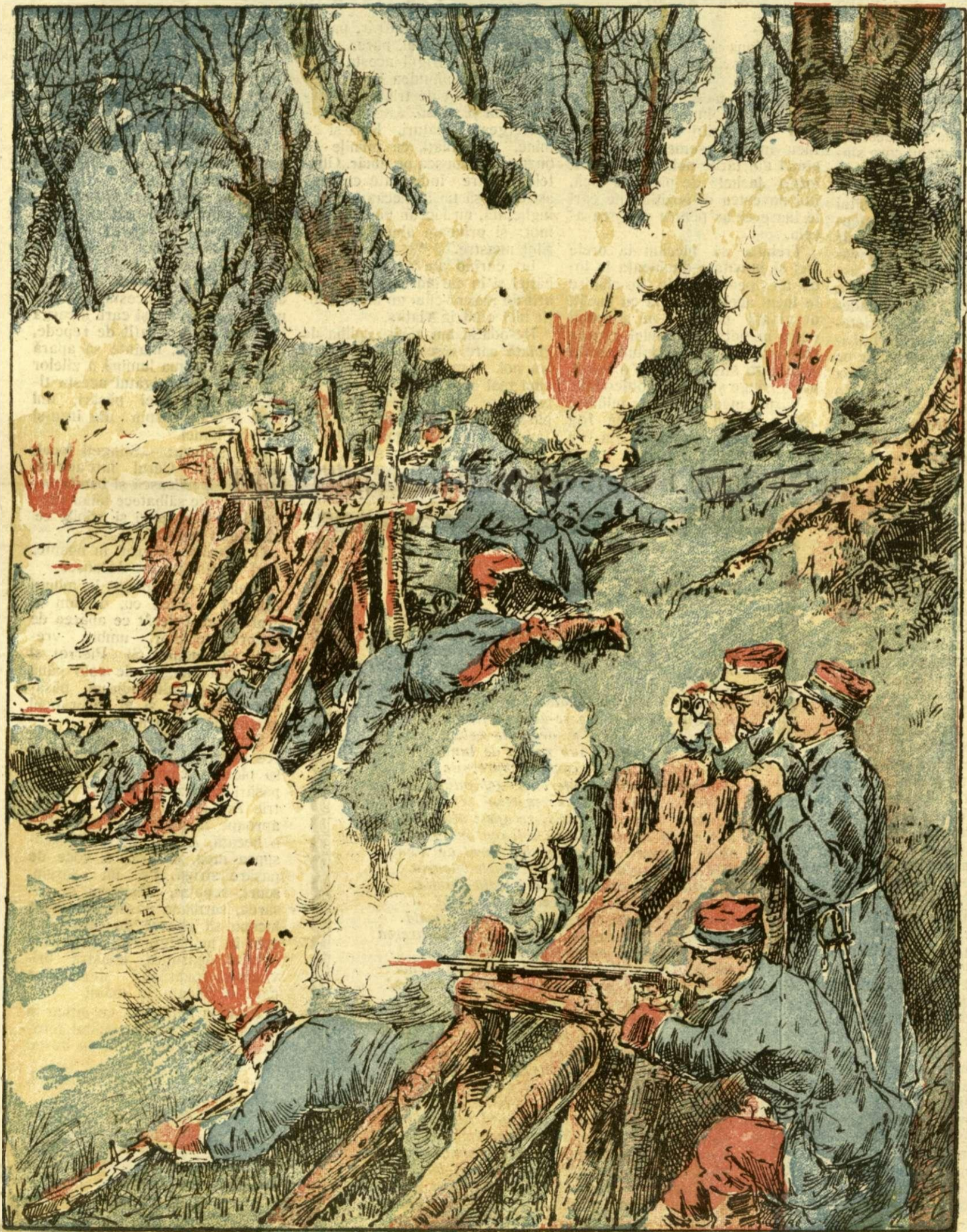

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
ABONAMENTELE SE FAC
NUMAI PE UN AN

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
L. Rebreanu, L. Tarabuța, C. A. I. Ghica, Al. L. Mercușor, Stelian Vasilescu,
Trandafir, C. Tozegaro, Maria Al. Hina, C. Scurtu, M. G. Samarineanu.

ANUNCIURI
LINIA PE PAG. 7 și 8
BANI 20

Soldați francezi postati la marginea unei păduri trag în inamic.

IUBIRE

Trei pagini din carucelul unui vânător —

Nuvelă de GUY DE MAUPASSANT

Am citit de curând, într-un ziar la fapte diverse, o dramă pasională. El a omorât-o, apoi s'a sinucis, deci o iubea. Ce însemnătate are El sau Ea? Iubirea lor, și numai iubirea lor mă interesează; și nu pentru că m'ar înduioșa, sau pentru că m'ar mira, sau pentru că m'ar face să visez, dar pentru că mi-aduce aminte o întâmplare a tinereții mele. O' stranie întâmplare de dragoste în care mi-a apărut iubirea cum apăreau primilor creștini crucile pe cer.

Am toate instinctele și simțurile omului primitiv, cumpănite prin raționamente și emoții de om civilizat. Îmi place la nebunie vânătoarea; și animalul care singură, îmi strânge nespuns de mult inima.

În anul acela, pe la sfârșitul toamnei, frigul sosi pe neașteptate și am fost invitat, de un văr al meu, Karl de Rouville să vânam împreună rate sălbătice.

Vărul meu, un bărbat voinic de vre-o patruzeci de ani, adevărat gentilom de țară, prietenos, vesel, înzestrat cu spiritul acestei franceze, care face chiar pe cei mediocri să fie plăcuți, locuia un fel de fermă castel, într-o vale largă unde curgea un fluviu. Coliniile la dreapta și la stânga erau acoperite de jur împrejur cu păduri dese cu arbori mari și frumoși și în care se găsea vânatul cel mai ales din toată partea aceasta a Franței. Se aflau chiar culturi aci; iar păsările trecătoare, acelea care nu vin aproape nici când prea numeroase în țara noastră, se opreau mai în totdeauna în crenșugurile acestor seculare, ca și cum ar fi cunoscut sau recunoscut un colțisor de pădure din vreniile vechi, rămas acolo pentru a le sluji de adăpost în scurtul lor popas nocturn.

În vale se întindeau ierburi mari, iar ceva mai departe, fluviul canalizat până acolo, se revărsa într-o baltă întinsă. Baltă aceasta, cea mai minunată regiune de vânătoare, pe care am văzut-o vre-odată, era toată grija vărului meu, care o întreținea ca un adevărat parc.

Îmi place apa nespuns de mult: mara deși prea înfinsă, prea mișcătoare, imposibilă de stăpănit, piraiela atât de gingașe dar care fug, care pleacă, și bălțile mai ales unde palpită toată existența necunoscută a animalelor de apă. Baltă e o lume întreagă pe pământ, lume diferită, care are viața ei proprie, locuitorii ei sedentari, și călătorii ei trecători, glasurile, zgomotele și tainele-i mai ales. Nimic nu este mai tulburător, mai neliniștitor, mai înspăimântător uneori decât o baltă. Pentru ce oare spaima asta care plutește pe cimpurile acestea joase acoperite cu apă? Oare din pricina zgomotului vag al trestiiilor, tăcerii profunde care le înprezoară în nopțile liniștite, sau din pricina cețurilor stranii sau încă din pricina zgomotului ușor al apei, atât de dulce și totuși atât de îngrozitor, în cât face să pară uneori bălțile o

adevărată țară de vise, înspăimântătoare ce ar ascunde taine nelătețese și grozave

Nu, e alt mister mai adânc încă, mai grav care plutește în cețurile dese, o însăși taina creațiunii poate! Căci nu oare în ape stătătoare, în umezcala grea a pământurilor muțate sub căldura soarelui, a vibrat pentru înfița oară germenele vieții?

Am ajuns seara la vărul meu. Era un frig afară de crăpau pietrele.

În timpul mesei, în vasta sală de mâncare, împodobită cu tot felul de păsări ciudate, vărul meu însuși asemenea unui animal din țările polare, îmbrăcat într-o jachetă de piele de focă, îmi povestea dispozițiile pe care le luase chiar pentru noaptea aceea.

Trebuia să plecăm la orele trei și jumătate dimineața la locul aies pentru pindă. Se clădise în locul acela o colibă cu bucăți de ghiță pentru a ne adăposti puțin în petrița vântului grozav care precedă ziua, vântul acesta rece care sfâșie carnea, o înțepă, o frînge și o arde totdeodată.

Vărul meu își frecă mâinile: „N'am văzut niciodată un frig mai puternic, spunea el. La ora asta avem douăsprezece grade sub zero”.

După masă m'am trîntit nu-

mai decît în pat și am adormit la lumina puternică a flăcării caminului.

La orele trei precis am fost deșteptat. M'au îmbrăcat numai decît cu un cojoc de oaie și m'am dat jos în sufragerie unde l'am găsit pe Karl care purta o blană de urs. După ce am băut fiecare două cești cu cafea și un păhărel cu șampanie aleasă, am plecat însoțiți de un pădurar și de cîinii noștri Plongeon și Pierrot.

De-abea am eșit afară că am simțit frigul pătrunzîndu-mă pînă la piele. Era una din acele nopți în care pământul pare înghețat de frig.

Luna, la ultimul pătrar, palidă în mijlocul spațiului, părea și ea paralizată de frigul acesta neobișnuit. Răspunzîndea în juru-i o lumină neagră de tristă, o lumină palidă și stinsă.

Mergeam alături, Karl și cu mine, încovoiați, cu mâinile în buzunar, cu pușca pe umăr. Ghetele noastre înfășurate cu lînă, astfel ca să nu alunecăm pe apa înghețată, nu făceau nici un zgomot; și priveam aburii respirațiilor noastre.

În curînd am ajuns la mahal bălței și în curînd m'am simțit atât de mișcat cum nu m'am simțit nici cînd în viață.

De-odată, am zărit coliba de ghiță care fusese clădită pentru noi. Am intrat înăuntru și cum mai aveam încă un ceas de așteptare pînă să se deștepte păsările, m'am înfășurat în tartan ca să încerc să mă încălzesc.

Atunci, culcat pe spate, am început să privesc luna deformată printre pereții transparenți

de ghiță ai acestei cocioabe polare.

Dar frigul începînd să mă pătrundă cu atîta tărie, o tuse violentă mă năpădi de-odată.

Vărul meu Karl fu cuprins de neliniște: „Cu atît mai rău dacă n'o să ucidem mare lucru azi, zise el, nu vreau să răcești”. Și dădu ordîin pădurarului să taie trestii.

Pădurarul aduse o grămadă și făcu o deschidere în vîrfurile colibei pentru a lăsa fumul să iasă; și cînd flacăra roșie se urca de-alungul pereților clari de cristal începură să se topească încet, dar așa de încet în cit ai fi crezut că asudă. Karl, care rămăsese afară mă strigă:

„— Vino de vezi!”

Am ieșit afară și am rămas încremenit. Coliba noastră părea un con enorm de ghiță, un diamant de foc care crescuse pe luciul apei. Și înăuntru se vedeau două forme fantastice, cîinii cari se încălzeau.

Dar un strigăt straniu, un strigăt pierdut, un strigăt rătăcitor, trecu de-asupra capetelor noastre. Lumina focului deșteptă păsările din somn.

Nimic nu mă mișcă mai mult de cît strigătul acesta de viață pe care nu-l vezi și care aleargă în aerul sumbru, atît de repede, atît dedeaparte, înainte să apară la orizont prima lumină a zilelor de iarnă. Iar strigătul acesta tîrîrit de aripele unei păsări, îmi pare a fi un suspin din însuși sufletul lumii.

Karl spunea: „Stingeți focul, iată zorile”. Cerul într'adevăr începea să pălească și bande întregi de rate sălbătice tăiau văzduhul cu pete lungi și pripite ce dispăreau repede.

O flăcără izbucni în noapte. Karl trăsese un foc de pușcă.

Atunci, din minut în minut, cînd el și cînd eu, ochiam în grabă numai decît ce apărea de asupra trestiiilor, umbra vreunei zburătoare. Și Pierrot și Plongeon alergau de colo până colo voioși, aducîndu-ne păsările singerînde și ai căror ochi uneori ne priveau încă.

Se făcuse ziua. Soarele apărea în fundul văii și ne gîndeam să plecăm, cînd deodată două păsări hmeacă deasupra noastră. Am tras. Una din ele căzu aproape la picioarele mele. Era o becață. Atunci, în spațiu deasupra mea, o voce, o voce de pasăre strigă. Fu un suspin, scurt, repetat, sfîșietor; și pasărea, sărmana pasărică cruțată începu să zboare de colo până colo în nemărginirea albastră a cerului, deasupra noastră privindu-și tovarășa-i moartă pe care o țineam în mâini.

Karl, în genunchi, cu pușca în mână o pîndea, cu ochiul înîngurat, așteptînd să fie în destul de apropiată.

— Ai ucis femeia, spune el, bărbatul nu va pleca.

Desigur nu pleca; se învărtă mereu în jurul nostru suspinînd. Nici cînd un geamăt de suferință nu mi-a sfîșiat atîta inima ca chemarea dezolată, mustrarea îndurerată a sărmanului animal, pierdut în spațiu.

Uneori, fugea sub amenințarea puștei care îl urma din sbor, părea gata să-și urmeze drumul, singur, dar neputînd să se hotă-

MAMA

De toate 'n lumea asta s'or mai găsi, că'i mare,
Ea poartă soare 'n ceruri și stele scîrbitoare;
Ea are munți de aur, izvoare neseceate
Și codri și poene și crânguri neumblate;
În ea se desfășează atâtea păsărele
Și-i lin zefrul dulce ce-adie 'n floricele,
Și-i cânt și bucurie și dragoste nebună,
Și-i vis și armonie sub razele de lună.
În ea găsești avere, comori neprețuite
Și glorie, omoruri, puteri ne 'nchipuite;
Cu bani îți iei de toate: prieteni și tovarăși
Și, dacă 'i perzi pe unii, recapeți alții iarăși
E greu în lumea asta să afli om de samă,
Să te iubească sincer, cu dor curat de mamă,
Să-l doară suferința-ți, să-l miște bucuria
Ori scârba ta din suflet, ori toată veseliea.
De toate, mai de toate vei regăsi odată
În drumul vieții tale, în calea 'ndelungată.
Un singur lucru numai, de-ai da toată averea
Ori alergînd să cauți țî-ai istovi puterea,
Nu mai recapeți sigur — de asta fieți teamă:
De-ai apucat-o perde, nu mai recapeți mamă!
Cu dansa-i adevărul, virtutea și credința;
Cu ea se duce mila și jertfa și dorința.
De-a te vedea ferice, de-a te vedea mai mare,
De-a 'ți lumina tot drumul și ori și ce cărare,
Să vie să te ajute, să cate, să păzească
Să nu te atingă nimeni, să nu te umilească;
Ea nu-ți va cere moartea să-ți iee moștenirea,
La ea nu-s prefăcute nici graiul nici iubirea,
Și-or cum i-ar fi copilul nu-l schimbă niciodată,
Al ei e cea mai mîndră și mai frumoasă fată,
Al ei cel mai cuminte și mai voinic băel,
Eu 'i laudă și 'i cântă ca cel mai bun poet,
Și cântul lor o 'ncântă și plînsul lor o doare
Și-asa e mama: sfîntă, duiosă, până moare!

Lascar Tarabuta

SCENE DE LA BOBOTEAZA

rasca revenea in curand so-
canta sofla.

Las-o jos, hai apa... Karl,
si ve aprozia muntii de cal.

Pe unora, totfada, dar, totu-
sient de pericul, in muntii de din-
gostea lui de animal, pentru col-
lul animal pe care il ucisesera.

Karl trase; in intonai parec
ar fi lasat coarda ce dusa atar-
nata paratea. Am vazut un lu-
era negru care cadea; am auzit
in trestii zgomotul unei caderi.
Si Pierrot mi-l aduse.

Am pus ambele pasari, reci,
in aceeași tolbă... si m'ami batore
chiar in ziua aceea, la Paris...

Trad. de Constantia A. I. Ghica

Pavilionul Bobotezei

Carte Poștală

Același tenor

Iarși porneș: si vis si dor, sing,
Spre clăpau cel mai scutur si cel mai
divag...
Porneș din nou eu tremure pe deza
Purtand pe aripi lucrului si parțam.

Ști de ce plâng și taci - a trăs
In gaurul tău deapurarea inchis?
Și te gândesti de ce tărău rereu
Spre sufletul de alle doruri pta?

Ascultă-le jelirea de prăbuși:
Din cântul lor dușos o să înțelegi
Că plânge cel ce în noaptea - a trăs
La gaurul tău deapurarea inchis!
D. Iov.

TEATRU DE COPII

de CONSTANȚA HODOȘ

Intr'o broșură de 46 pagini,
ornat mare, sunt cuprinse trei
piese, în câte un act, intitulat:
Ingerul — Florile — Societatea
Pușculița.

In câte trele aceste piese pu-
tin copii este mișcare scenică,
și în această mișcare circulă, fi-
rești și abundante, sentimente
frumoase, idei bune, tot ce poate
să țâșnească din mintea și inima
unor copii buni, crescuți cu în-
grîșire de părinți iubitori.

Citirea pieselor te interesează,
te îndulțoază, te desfată.

Dialogurile resfring starea sa-
fletească a copiilor, exprimată
intr'o limbă simplă și vioacă, așa
cum pot să vorbească copiii.

Copiii din piesele d-nei Hodoș
vorbesc frumos, iar scriitoarea
le dă și o limbă corectă. Să ne
dea voc însă să-i atragem lu-
rea aminte asupra cuvântului
îmbobocite, care, mai ales în gara
măi fărăm precum e arătat în
piesă, era mai drept să fie înlocu-
it cu vorba *cofeturi*.

Apoi „un avansat” din josul
paginei 32 și „asa le înbește de
măi”, din pagina 19. E vorba de
flori. Parcă ar fi fost mai curat
românește: „nu vă grăbiți” și „ce
măi li plac?” (florile).

Na ne opim asupra acestor
bateri cu intenținea ca să-i scî-
dem întru câțva valoarea scrie-
rii. Nu, nici de cum.

Ci, pentru știu ce-i parțam
scriitorii, dorim să o vedem din
ce în ce mai bine, dorim să-i ve-
dem știul corect înalaturând din
limbă strănismele de care nu
avem nevoie și într'atâta cât nu
ne sunt de nici un folos.

Censor

1916

*No-am săturat eu toți d'alăta sânge,
De călă jule ce-a 'ngrozit tot globul;
Hoierul moare alătura cu robul,
Primeru 'i lăiat în pândere... și plânge!*

*Iar cădurea la piept copilu 'și strânge
Si blestemă cu foc pe Kaiser snobul,
Acela ce aruncă cel d'înăr bobul
De-a răsărit război ce nu se stinge.*

*Vino, un nou, cu pace și lumină;
Redă-ne scumpa noastră Bucovină
Și mult martirizatul nostru Ardeal!*

*Să nu fim nevoiți să 'ncingem 'hora
Ca să poțim într'însa și pe 'sora
Și să 'dănuțim în sânge, sus pe 'deul'.*

Al. Lepadain-Mercușor

Sora cea albă

de CATULLE MENDÈS

Era mica fica a celui mai ma-
re rege din Asia. Vă inchipuiți
deci, că nimic — din cecece poa-
te face fericirea unei tinere prin-
țese — nu-i lipsea. Locuia într'un
palat de marmură roșie, vecinic
alintat de razele soarelui; fru-
moasele sale picioare erau —
când trecea dintr'o odăe în alta,
sustinută de servitori negri —
desmerdate de covoarele cele
mai moi și neconținut orchestre
nevăzute îi cântau arii cari ar fi
vrăjit urechile cele mai fine.
Toate diamantele, toate safirele
și rubinele pe cari le-ar fi putut
visa numai ambiția bolnavă a
vre-unși cochete. In lada ei se
răslătau: s'ar fi putut pava un o-
ras întreg cu risipa aceasta de
pietre prețioase. Hainele ei de o
faldica bogătie erau luerate nu-
raai în măsuri de Cherbassy
și Ispahan.

Însă mai presus de toate, gră-
diua palatului era de o frumu-
sete uimitoare, spre a ține me-
reu în veselie spiritul prințesei.
Acolo, nici odată nu căzuse vre-o
picătură de ploacă din cerul veci-
nic senin; acolo, florile cele
mai rari înfloreau falnic și vio-

lent, umflate de sevă, încălzite
de vară, răspândind parfume a-
mețitoare. Apoi, animalele sălba-
tece; lei, tigri, pantere, erau ca
pisicile desmerdate cari miaună
de plăcere sub mâna ce le mân-
gâc. (Se vedea în acelaș timp
prin tufișurile de cactus, mișca-
rea blândă a coamelor și sură-
surile hidoase ale fiarelor); iar
pe florile larg deschise și pe ani-
malele ce rătăceau sau stau cul-
cate molatec pe mușchiul sau
iarba caldă, se răspânda cu o
furiasă măreție lumina soarelui.
Totul era de aur, foile, caliciul,
pietrele aleelor și depărtările
îmbrățișate de orizont.

II

Dar cu toată splendoarea ce o
înconjura, prințesa tot nu era
mulțumită. Adesea era surprinsă
adâncindu-se în vise întunecoa-
se, iar fața îi devenise palidă a-
semenj unui trandafir roz, care
își schimbă culoarea roză în alb.
Se credea că o chinuște o do-
rință misterioasă, un secret su-
părător. Dar ce dorință? Ce su-
părare?

„O fica mea iubită, zicea bă-
trâmul rege, de ce nu-ți destăi-
nuești grijile cari te chinușe?
Nu știi tu că eu sunt a tot puter-
nic și că pentru a te vedea sură-
zând, voi îndeplini cele mai grele
întreprinderi. Dacă n'ai destule
pietre în lada ta de bijuterii, spu-
ne un cuvânt. Voi merge să cu-
ceresc regatul Golcondei și Visa-
pur pentru ca nici brăjările de
rubin și nici colierele de măr-
gean să nu-ți lipsească. Sau poate
dorești să fii măritată? Spune
numele celui pe care l'a ales i-
nima ta. Jur pe Dumnezeu că-l
vei avea de bărbat, fie el moște-
nitorul celui mai glorios suveran
sau fiul vre unui tăetor de lem-
ne, care își adună surcelele su-
rând un cântec. Nu? Nu această
grijă te preocupă? Căsești poa-
te că soarele care luminează
grădina ta n'are destulă strălu-
cire și destulă căldură? Dacă a-
cesta-i chinul ce te frământă, nu
mi-l ascunde; căci grație heca-
tombelor și templelor clădite în
onoarea lui Dumnezeu, voi obți-
ne — pentru a te face să su-
râzi, — ca el să mărească splen-
doarea soarelui”.

— „Da! un lucru îmi lipsește,
un lucru vreau.

Dar ce anume? nu știu oh!
într'adevăr nu știu. Mor de o do-
rință aprinsă, necunoscută, de o
dorință nestrămutată pentru ceva
neînțeles”.

— Cum, ce dorință? Zise re-
gele.

— Nu știu! suspină ea. Apoi
cu privirea pierdută în zare, cu
vocea lină și stinsă ca și când ar
fi vorbit în vis:

— „Cred numai, că este ne-
șpus de alb și palid lucrul necu-
noscut care îmi trebuie, lucrul
misterios a cărui lipsă mă des-
nădăjduște”.

III

Urmând sfaturile celor mai de-
votați curțisani, regele trimise
într'un voiaj pe fica sa. Poate
va întâlni în vre-o țară, cecece
răvnește cu o așa neînvinșă și a-
mară poftă; în orice caz, surprî-
zele, întâmplările călătoriei vor
îndepărta melanoclia sa.

Nici odată nu se văzuse un
cortegiu atât de măreț ca cel ce
se formase pentru voiajul prin-
țesei. Înaintea unui mare număr
de cămile cari purtau provisiu-
nile și bagajele și printre mille
de servitori îmbrăcați în mătase,
opt elefanți albi dresați a merge
cu pas egal, purtau o mare du-
șumea acoperită cu covoare, pe
care se ridica o casă cu multe
etaje. Dela o fereastră prințesa
privea orașe întregi, munți, ve-
deri fermecătoare.

Iată! Aur, numai aur cât ochi
pot cuprinde sub nesfârșitul azur
arzător: locuința și grădina de
aur a soarelui, întinderi de nisip
aurit.

Ca și în grădinile palatului, gă-
sea în tot locul splendoarea ne-
îmblânzitei veri. Chiar când pă-
răși, aprins, furios, făcând să
strălucească imensitatea mării și
să scânteze vârfurile valurilor.

Prințesa însă se cufunda fără
speranță, din ce în ce mai mult,
în nevindecabila-i plictiseală.

IV

Dar o furtună surprinse vasul.
Cu toată îndemânarea căpitanu-
lui și munca echipajului, ei rătăci

multe zile pe marea infernală se aștepta din clipă în clipă scuturarea sau ciocnirea de vre-o stâncă apărută în cale fără veste.

Singură prințesa nu era înspăimântată, căci ea pierduse de mult speranța în viață.

În fine furtuna se liniști.

Pe ce fărâmi se afla corabia? Insuși captivul nu ar fi putut spune cu precizie.

Probabil că fuseseră împinși spre nord, căci se vedea o lumină foarte palidă, — mai bine, — fantoma soarelui mort care se ridica pe valuri și le îngălbea cu blândete.

Prințesa privi această lumină rece, se înconjură ca de o bucurie delicioasă, apoi deodată:

— Oh! zise ea, uimită, orbită, întinzând brațul spre malul vecin: Oh! ce este această nesfârșită întindere albă ce se vede pe povârnișul acestui munte. În bătaia soarelui ce apune așa de blând, această albeală necunoscută misterioasă, care se ridică, se ridică și se pierde sub cerul palid?

Un matelot răspuse:

— Doamnă este zăpadă.

— Zăpadă! Zăpadă! pe tine te vroiam zise ea, pe tine te iubeam, sora mea!

Atunci ordonă debarcarea. Prințesa sări cea dintâi pe malul alb de omăt, se întinse pe zăpadă, atingând-o cu mâinile sale deschise și sărutând-o cu buzele reci.

...O tresărire... și nu se mai sculă.

Ea rămase culcată pe zăpada albă, nemiscată, surâzând, mai fericită ca toți muritorii.

Murise sărutând această zăpadă, în fericirea unui suprem fior.

Traducere de Trandafir

VINO BADE

Vino, bade, vino 'n vale,
Ți-am eșit de mult în cale,

Vino măi,
Că din deal se văd venind,
Braț de braț și chiuind,
Trei flăcăi

Și mi-e teamă c'or fi răi,
Vino măi.

Îmi vor cere câte-o floare,
Apoi câte-o sîrutare...

Ce-am să fac?...
De le-oi da, te-i supăra,
Iar de nu, îmi vor jura...
Ca să-ți plac

Și pe toți să vă împac,
Ce-am să fac?...

Vino, bade, vino 'n grabă,
Că flăcăii nu-s de treabă.

Îi văd eu...
Cînd ești în, nu e nimic,
Că ești înalt și roșu,
Brațul meu,
Și eu noi ca fi mereu
Dumnezeu.

Stelian Vasilescu

Săptămîna teatrală

SAMSON

de L. REBREANU

Un fapt divers. Interesant? Poate. Palpitant? Da. Zgălțător de nervi? Foarte Emoționant? Nu. Cel puțin emoție artistică, deci adevărată emoție nu poate să lase în suflete felul cum e tratat faptul divers în *Samson*, înțelgătoarea „comedie” reluată la Teatrul Național.

Un fapt divers, trecut prin suflul unui artist, poate să emoționeze. Fapte diverse sunt doar la baza atâtor opere mari; ba chiar, dacă vrem să întrebăm un paradox, faptul divers e temelia oricărei opere artistice, fiindcă faptul divers însemnează totdeauna o clipă din viața adevărată. Dar este o condiție: faptul divers să fie purificat, inobilat, înălțat, motivat. Altmintrelea rămîne simplu fapt divers uitat în cine știe ce colț de ziar.

Doi bărbați se bat în stradă. Mulțimea îi înconjoară și-i privește cu mare interes, deși nu știe decât că eroii se păruesc din pricina unei femei... Iată faptul divers! Dacă va veni un iscusit și-l va pune pe scenă, desigur că va produce același interes palpitant, chiar fără să ne spună mai mult despre bătăuși decât știa mulțimea din stradă. Și spectacolul ne va zgudui nervii, ni-l va chină într-atîta că să nu ne pară rău de banii plătiți pentru locul din sală.

Dar arta? Unde a rămas arta? Cam așa ceva este și în *Samson*. Cam. Bernstein e prea bun meșteșugar ca să ne dea numai atîta. Ne dă mai mult, ne frământă mai mult... O să vedem îndată ce rămîne din ceace ne dă.

Situația din actul întâi este aproape identică cu situația de la începutul faimosului „Maitre de forges” al și mai faimosului Georges Ohnet. Deosebirea o face numai bărbatul. În *Samson*, bărbatul este un brutal, un hamal ajuns arhijonionar prin toate mijloacele îngăduite și neingăduite. Se cheamă Jacques Brachart. Pe marchiză o cheamă Anne-Marie d'Andeline. Brachart iubește pe marchiză cu toată patima de care e capabil un om ca dînsul. Marchiza, firește urăște cu toată

patima de care e capabilă pe Brachart, și iubește pe o secătura nobilă, pe Jérôme Le Govin, un tip întretinut odinioară de o cocotă (poate chiar de mai multe) și îmbogățit prin bunăvoința lui Brachart...

Pornește acțiunea. Pornește cu un hop na tocmă iscusit pentru un mesier ca Bernstein. Cocota, care întreținuse pe Le Govin, din gelozie sau din răutate, îi spune lui Brachart că Anne-Marie este amanta lui Le Govin. Odată hopul trecut cu bine, lucrurile se desfășoară cu o iuteală uimitoare și din ce în ce mai zguduitoare. Brachart trebuia să plece la Londra pentru afaceri. Nu mai pleacă. Se întoarce pe furis acasă și nu găsește pe marchiza care e dusă cu amantul ei la un chef monstru. Scandal. Brachart trebuie să se răzbune. Dar cum, cum? Săucidă pe Le Govin? Ar fi prea puțin. Pe Anne-Marie? Nu se poate. Păcătoasă, vinovată, o iubește și vrea să o cucerească. Îi trebuie o răzbunare prin care să cucerească pe marchiza chefultoare.

Și atunci intervine Samson. Adică legenda lui Samson. Eroul din biblie a rupt coloanele casei în care petreceau filistenii și s'a îngropat sub dărâmături împreună cu dînsii. Așa va face și Brachart. Va mina pe Le Govin, deși mina lui îl va trage și pe dînsul în prăpastie... Fiind „regele bursei” provoacă o scădere de pe urma căreia Le Govin rămîne calic, dar care și pe el îl lasă în sapă de lemn. Punctul culminant al piesei tocmai scena dintre cei doi adversari, care se sbat, se injură, se gîtuie cu o furie specilă.

Sfârșitul? Firește că marchiza începe să iubească pe Brachart...

Am lăsat la o parte înadins amănuntele care de altfel nici nu au importanță. Am vrut să descoperim arta din faptul divers... Dar nu se poate. Nici o clipă nu vedem dorința de-a zugrăvi viața de-a lămurii un suflet, de-a crea o lume nouă. Este numai vâltoarea unei patimi care se deslănțuiește oarbă, neînfrîntă, fără țintă.

Tocmai aici este meritul lui Bernstein, arta lui de-a face teatru. Căci o artă este în teatrul acestui autor. E arta de-a încheia o acțiune, de-a o duce înainte și de-a o deznoda cu o precizie matematică. E arta tehnice. Și în arta aceasta Bern-

Pe țărnuț Dâmboviței

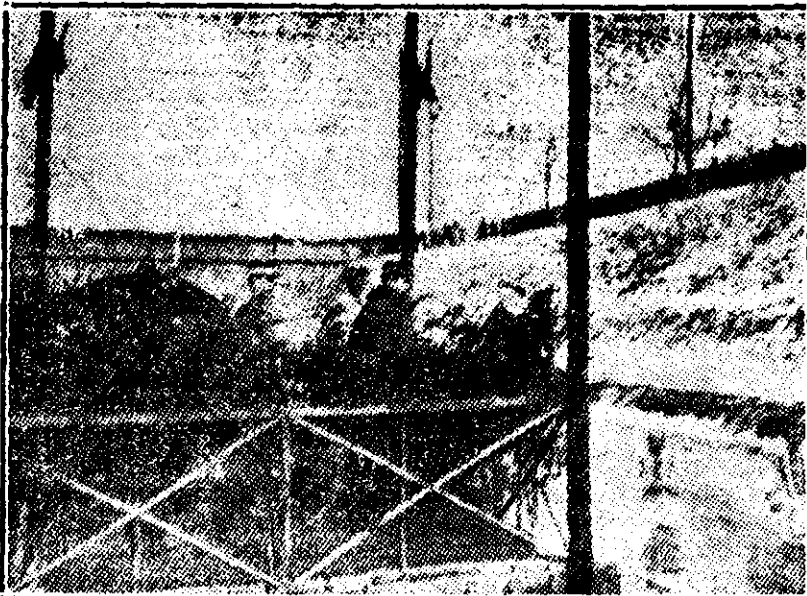
stein este cel mai mare, este neîntrecut. Artă aceasta cere înainte de toate o logică impecabilă. Firele trebuie să se strângă trep-tat-trep-tat, fără șovăire spre a atinge efectul căutat. Ar fi poate mai exact să-i zicem „arta sfîrșitor”.

Artă aceasta cere multă iscusință, negreșit. Dar e seacă. Și nu lasă trme. Bernstein e un simplicator. El își desbracă eroii de toate legăturile cu viața. Froi lui n'au suflet. Au numai o patimă grozavă. Patima aceasta îi calăuzește cum vrea autorul, adică bine, adică înspre ciocnirea limită. Ciocnirea e mare, zdrobește, torturează. Și totuși, fiindcă nu e izvorită din suflete întregi, îi face impresia războirii unor schelete îmbrăcate în haine elegante, dar ale căror oase sunt gol neîncetat...

Insemnează aceasta că Bernstein nu ne trebuște la Teatrul Național? Defoc. Mai ales cînd avem actori care să-l interpreteze atît de bine, ca d-nii Radovici, Storin și alții. Nu, Bernstein poate și trebuie să figureze în repertoriul Teatrului Național. Bernstein e un reprezentant al unui fel de teatru — bun, rău, indiferent — și ca atare are dreptul să ne vorbească chiar de pe o scenă oficială.

Întrebarea e numai dacă *Samson* era necesar Teatrului Național? Si, la acestea, pntem răspunde hotărît: nu. Nu, pentru că aduce pe scenă o lume prea interlopă, cu vorbe prea triviale. Teatrul Național, oricît ar fi de oficial, nu e un pension pentru fete mari. Dar *Samson* putea să lipsească pentru că a mai fost jucat și răsunat la teatre particulare și Teatrul Național n'are chemarea să strângă ceace au părăsit alții. Și mai ales pentru că *Samson* nu e printre operele lui Bernstein cele mai strălucite, afară dacă strălucirea nu i-o dă excesul de brutalitate și trivialitate lui. Și în sfârșit fiindcă ori cît de puternică ar fi creația unui actor într-o piesă, aceasta nu e de ajuns pentru a introduce piesa în repertoriul Teatrului Național.

Că *Samson* s'a jucat bine la Teatrul Național, ar fi poate de prisos să mai spunem cînd vom aminti că Jacques Brachart a fost în sarcina d-lui Radovici și Le Govin în a d-lui Ștorin.

M. S. Regele aruncînd crucea în Dâmbovița

SCHIȚE ȘI IMPRESII

TURTUCAIA

Din vaporasul cu care trecem Dunărea, orașul Turtucaia, așezat pe panta repede a unui deal inospitalier, astfel cum se prezintă cu căsuțele lui acoperite mai toate cu olane, are ceva din farmecul Constantinopolului văzut în trecut de pe Bosfor, precum și o mică părticică din misterii povestirilor orientale.

Acei care au trecut prin Genova sau prin mahalalele Cerș din Montevideo, ar spune că amfiteatrul Turtucaia, văzut din depărtare, e alcătuit din colțuri rupte de prin acele locuri; ar spune că revăd lucruri retrăite sau că sunt în repețirea vreunui vis plin de confuzii și fantasmagorii.

Când ajungem în Turtucaia, avem aceeași mândrie pe care o are englezul pur-sang care debarcă pentru prima oară în colonii.

Aspectul locuințelor, repartitia străzilor, portul, precum și limbajul celor dinții cu care vii în contact, îți face impresia că te găsești departe, foarte departe de continent, într-o insulă populată cu Robinsoni Crusoe, de diferite naționalități, care s'au forțat prin mijloace rudimentare să-și acomodeze un trai mai suportabil.

Firmele prăvăliilor sunt făcute din tăbii mici care au fost odăi întrebuintate și astfel par a fi demontate din epava vasului cu care patronii lor au naufragiat pe coastele Turtucaiei și sunt scrise într-o limbă care formează noul dialect al Cadrilaterului.

Astfel vedem pe străzile principale următoarele firme:

- 1) Benjamin Feier Tenechegeu *Măruntelur de Galantar.*
- 2) La Roial cu spirtoase băuturi și cafea leul și Cărnatul.
- 3) Hotel America și Restaurant
- 4) Cabiv Lubenov Czanur și Cismar.
- 5) Racio Genov Abadju.
- 6) Mahmud Melmed Băkan.
- 7) Dimeter Cazorca *La melul de Aur.*

8) Ștefan Hagi Marcinei *Depozit de mașine agricole și de cosut și biciclete.*

9) Hotel România Nouă. Fotograf.

10) Mahmud Jelil. Modern Salon Ras Tuns și Frezat. Garantez Părul Garantez Barba!

Acest faimos magazin e cel mai mare și mai lăptos dintre toate pencheteriile din Turtucaia și pentru a-ți preciza adresa, trebuie să menționăm că e o mică sandramă derăpănată așezată în centru, pe strada *Bulevardul Portului* și alipit de *Ehib Avdiul Bragăgeria Moderna*, singurul cofetar din tot orașul.

Decareze am vorbit despre firmele și comerțul din Turtucaia, recunoaștem că ar fi o crimă să nu spunem nimic despre Domnul *Bikă* și *Nicolake*.

Ceea ce pentru literați e Shakespeare și Dante Alighieri, ceea ce pentru militari e Cesar sau Napoleon, ceea ce pentru marinari a fost Cristofor Columb și Vasco de Gama, la fel sunt

Oficialitatea la ceremonia sfințirii apelor

UNUI IDEAL

*Te caut prin lumea ce trece cu valul,
Când soarele-aruncă în ceruri opalul
Apuselor raze, te caut și pare
Că râde figura-ți sub raza de soare.*

*Când vântul pornește din zări nesfârșite,
Asterne pământul de foi ruginite,
Covoare cu care-ți acopere drumul,
Iar floarea din urmă-ți trimite parfumul.*

*Și umbra ce cade târziu, viorie,
Ar vrea parcă'n cale-ți mai deasă să fie
Să-ți facă privirea adâncă, umbrită,
Să 'nvalue mîntea de vis rătăcită.*

*Când noaptea, coboară lumina din stete,
Tot gându-mi se 'naltă vrăjit către ete,
Și-mi pare că chipul și-l văd într'un astru
Ce tremură vecinic pe cerul albastru.*

*Tresar, când răsună vr'un cântec de strună
În care-aud glasul-ți... și-aștept, ca nebună,
Din toată natura cu drag să-mi apară
Icoana-ți iubită, de-apururi fugară.*

Marie Al. Bina

d-nii *Bikă* și *Nicolake* pentru Turtucalenii, precum și pentru aceea pe care nemiloasa soartă i-a ursit să treacă prin aceste locuri.

La Nicolake se găsește cite ceva de băutură și o mîncărică caldă, pe cită vreme alături la *Bikă*, se găsește cafea turcească, ceai cu rom, prăjituri aduse de peste Dunăre din patria maternă, de la Oltenița, sau cum îi zice d. *Bică*, *dela Oltenița*, câte vreun cozonăcel și biliard.

Singurul lux în Turtucaia, e reprezentat prin ceasornicul din interiorul catedralei, care de multă vreme staționează cu ninotăria la orele 3, precum și prin biliardul de la cafeneaua lui *Bică*.

Mă opriseam în fața unui magazin cu firma *Nicolake Al. Bina, Izan*, și întrebînd de ce s'au pas virgalele la mijlocul numelui și de ce nu punctul, însoțitorul meu, un bulgar din localitate, mă-a răsuns plin de înținare:

— Pentru că punctul se pune

la sfârșitul frazei iar nu la mijloc.

Caracteristica Turtucaiei e că vara e prea mult praf, pe cînd iarna e prea mult noroi.

Din acest punct de vedere, străzile din Turtucaia se aseamănă foarte mult cu acelea din Capitală, mai ales una pe care se scaldă bivoliții, aduce de minune cu porțiunea care leagă calea Victoriei de palatul Justiției; astfel, că pentru bucureștenii exilați prin aceste colonii, noroiul le servește ca un antidot.... nostalgic.

Întru cât urcînd și scoborînd în alergăturile vieții cotidiene de atâtea ori sușul străzilor, Turtucalezii au devenit Alpiști de forță și prin urmare sunt specialiști în acest sport de origină americană.

Tîrgul în Turtucaia se face în fiecare zi de Vineri. Locuitorii din Tureșniil, Calimoc și satele vecine, aduc un de bivoliță, puț de gălb. rate, fructe uscate, pre-

cum și *magam de pepene verde* care de altfel e specialitatea satului Starosello.

Toate acestea, vinzîndu-se sub preturile de pe piața din Capitală, mulți precupeți și samsari vin de se aprovizionează din Turtucaia, lăsînd micul oraș de multe ori lipsit de strictul necesar.

Astfel dar, înzestrat cu frumuseți ascunse și greutăți bine vădite, se prezintă orașul Turtucaia, odinioară *Tutrăcan*, în care, deși de trei ani trecut sub administrația noastră, totuși continuăm să gustăm cu prisosință din reminiscențele erei preistorice.

Cînd geniul nostru civil va izbuti să ridice diguri și să întărească c uparapeturi sistematice acest oraș — amfiteatrul, cînd populația locală își va da bine seamă de încântătoarele poziții ce ocupă din toate punctele de vedere ale condițiunilor cerute de progres, Turtucaia va deveni o mică Genovă, iar actualele ferme presărate pe ambele laturi ale șoselei naționale ce se desfășoară dealungul Dunărei spre frontieră și Starosello, se vor prefăce în vile pline de mister și farmec, ca acelea din nuvelele lui Guy de Maupassant.

Turtucaia ca și Balciul, sunt orașele de viitor ale Cadrilaterului.

C. Tonegato

Dragostea pentru animale

Dragoste pentru animale are fiecare om; și dacă n'o are, se prefăce că o are. Se știe că un om care mărturisește pe față că nu poate suferi animalele, este considerat ca lipsit de sentiment și de cultura inimii.

Părerile asupra dragostei pentru animale diferă foarte mult. Să luăm de pildă situaținea omului față de cel mai plăcut animal domestic: ciinele.

Există oameni cari au o dușmănie față de ciini, dar aceștia sunt în minoritate; din contră amicii ciinilor cari sunt foarte numeroși se împart în două grupuri deosebite.

Pentru una — aici sunt în majoritate femeile — ciinele este primit ca un copil. El se tolănește pe canapea și pe scaune, stă la masă, și ia parte la orice vizită sau excursiune. Se manifestă la orice ocazie ca favorit al familiei și i se iartă rîzînd, toate năzbîtiile pe cari le face.

În grupa cealaltă aceasta se consideră ca o exagerare extremă. Aci, omul este prietenos cu ciinele, dar nu-i iartă multe.

Cine are dreptate? Amîndouă grupurile, și nici unul. Un om (în cele mai multe cazuri sunt femeile) cari consideră ciinele ca „copil” este în ochii altora un nebun; și cu toate acestea el manifestă acea iubire pentru animale care și are farmecul în stimulentele independente ale sufletului animalului.

El este „în principiu” de acord cu ceilalți: Nu, ciinii nu trebuie să stea pe canapele sau să cerșească la masă — practica însă îi răstoarnă însă „principiul”. Cine se poate supăra cînd o labă moale i se pune pe genunchi, cînd

Războiul anecdotic

stă la masă, ca și când ar zice: Și eu sunt aici, nu mă uita!

Iubitorii de cîini, de specia aceea, nu se supără cînd vede cîini în restaurant, din contra îi mărește plăcerea, e îi cheamă la masa lui, unde le dă de mîncare. Cu toate acestea a da de mîncare cîinilor în restaurant este o necuviință față de ceilalți mușterii.

Lucru ciudat este că sunt mulți iubitori de animale, cari în foarte mult la cîini, și din contra urăsc de moarte pe sărmanele pisici afară de patrie. Cite pisici nu sunt părăsite la schimbarea locuințelor, lăsate ca să moară de foame. Numai oameni cu inima feroce alungă pe strădă un cîine. De un cîine se desparte cineva foarte greu, și dacă trebuie, varsă lacrimi; pisica însă este dăruită din mîină în mîină, îndată ce începe să devie incomodă.

Pentru un cîine care s'a pierdut se făgăduiesc mari recompense, dar pentru pisici nici un ban. Și cu toate acestea și pisica este un animal, care are caracter și suflet, și care ține nu numai la casă, ci și la stăpîni. Să vă dau o pildă. Acum citeva luni s'a pripășit într'o dinineată în casa mea un pisoi negru ca tăciunele, dar slab ca un fir. L'am hrănit, l'am îngrijit și astăzi este un splendid cotoi, gras și voiinic, care cînd mă simte că am venit acasă, îmi sare înaintea dînd vesel din coadă. Chiar acum cînd scriu aceste rînduri cotoiul, Misu, dă cu laba peste pana mea.

În Franța există o societate pentru protecțiunea pisicilor, sub numele de „Laba de călîec”, al cărei președinte de onoare este celebrul scriitor Pierre Loti, care actualmente își servește patria comandînd o fregată din flota franceză a mării Mediterane.

Acei cari cunosc istoria știu că celebrul bărbat de stat al Franței, cardinalul Richelieu, era un mare amator de pisici. Puternicul cancelar al Franței, cînd prima în audiență era înconjurat de vreo duzină de pisici, dintre cari unele stăteau pe umerii marului cancelar.

Deasemenia regina-mamă a Angliei are numeroase pisici cari sunt întreținute cu un lux deosebit.

Cornel Scurtu

PRIVIREA TA

Stii privirea ta ce-mi cere,
Cînd te uiti zambind la mine?
Inima, de buna vree,
S'o las pradă pentru tine.

Si-as lăsa-o cu plăcere,
Scava ta, în nopti serane,
Dacă-și ști că de durere
Ai ferit tu mîi bine.

M. G. Samasinsaan

Pentru orîce reclamațiune sau schimbări de adrese, d-nii abonaji sunt rugati a atasa și una din benzile cu care prînesc ziarul „Universul Literar”, contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

O păcăleală

Pe drumul ce duce spre satul K. venea un șir de care cu proviziuni pentru armata franceză. În ultimul car se găsea sergentul Jeancot care știa că în urmă, pe același drum, vor veni vreo zece ulani deghizați. El îi surprinsese vorbind într'o cărucimă din marginea satului de unde plecase. Fără să fie zărit se strecură din căruță și rămase pîit după o grămadă de pămînt scos dintr'un șant.

Ningea de mult așa că drumul se acoperise cu o pătură groasă și moale de zăpadă. Nu se auzea deci zgomotul pașilor, în schimb niște șoapte. Din ce în ce se apropiau șoaptele pînă cînd se iviră vreo câțiva nemți după vorbă dar francezii după îmbrăcăminte. Jeancot înțelese vorba, subiectul conversației, fiindcă le cunostea limba încă de cînd fusese băiat în prăvălia unui negustor din Lorena.

— Ascultă, Bergman, nu curăva nici în nu cunosti drumul și vrei să ne încurezi? Te laudai degeaba.

— Ai să vezi că au avut dreptate. Il vom întîlni pe Sudermann pe care l'am pus să se ascundă în șant să vadă dacă vor trece zăia pe aci. Ce să mai mergem degeaba?

În mîntea lui Jeannot se făcu lumini. Desigur că Sudermann e tot deghizat ca și ceilalți ce veneau, deci ar putea să-i joace foarte bine rolul cu complicitatea noaptei, care era așa de întunecoasă.

Își ridică capul și strigă în limba germană.

— Bergmann asta era singurul nume ce-l cunostea.

— Cine-i acolo?

— Ei, dracu! Ce ai uitat de mine?

— Vedeti? E Sudermann! Est de acolo și spune-ne ce-ai văzut?

— Nu faceți zgomot, fiindcă zace ascuns pe aci prin apropiere! La vreau kilometru de aci se găsește o casă dărăpănată, unde ar trebui să vă ascundeți. I-am auzit vorbind cînd treceau, că au de gând să treacă înapoi! Se vede că ne-au mirosit ai dracului, și îi-e frică. Ei speră să scape pe aci, fiindcă vă știe în partea opusă.

— De minune! Bravo, Sudermann! Dar tu nu vii?

— Tare mai ești prost! Cine o să vă dea de veste că vin ei?

— Așa-i, tot tu cu dreptatea!

— întoarceți-vă pe unde ați venit și ocoliți puțin pînă veți da de casa cu pricina. Intrați înăuntru și încuiați bine ușele, afară de cea dela sala din mijlocul casei.

Apoi, adaugă pentru sine: „De Sudermann n'aveți grije, că vă așteaptă el”.

Bucuroși se întoarseră pe unde venise. Pe la miezul noaptei, Jamot se tira pe lingă casa unde erau ascunși ulanii. Intră în săliță, scoase din buzunar o bombă, o așeză în mijlocul casei, aprinse fitilul și eși. Abia avu timpul să ajungă la poartă cînd o bubuitură sirașnică izbucni din partea casei, și acoperișul ca și pereții sburau în aer. Jeannot beat de bucurie alergă la ai săi și le anunță păcăleala germanilor.

Colonelul îi agită pe piept o medalie strălucitoare iar la mîneca lui se mai adaugă un galon.

Un lucru scump

Soldații se pregăteau de plecare. În Paris domnea o mare agitație, mai ales în jurul gărilor de Est și de Nord: autobusurile și tramvaiele erau suprimate așa că orașul avea un aspect neobișnuit. pe aleie se vedeau numai trupe care defilau și grupuri de tineri ce veneau în urmă cîntînd „Marseliza”.

Peste tot întîlnești scene mișcătoare și încurajătoare.

La gară un soldat își la ziua bună dela mama lui, care abia își poate reține lacrimile.

— Ei, mamă dragă, ce vrei să-ți aduc din Berlin?

— Pielea ta, dragul meu. Nu vreau nimic altceva fiindcă în Prusia nu găsești decât vechituri.

Speranțe!

În vitrina unui jurnal de dimineață e expus un tablou al unui pictor militar, Frédéric Régamey. Tabloul reprezintă o față tîmpărită, alsaciană, rezimată de un pom, cu mîinile împreunate, privind cu durere spre orizontul negru al țării sale.

Un grup de trecători, pe trotuar, privește în liniște eroina scumpă în inimile tuturor francezilor.

Un om bătrîn ca de 50 de ani, cu o haină neagră, după o aruncătură de ochi zise:

— Nu-ți mai face inimă rea, draga mea, vom veni să te găsim!

Camaraderie

Un colonel e pe peronul gării cu oamenii săi. Șeful gării îi anunță apropiata plecare a trenului și adaugă:

— Compartimentul d-voastră e în capul trenului!

— Compartimentul meu e în mijlocul oamenilor mei, zise colonelul cu liniște.

Și colonelul se așeză într'un furgon pe care scria: „38 de oameni”.

Depărtare

Un automobil de lux se oprî în fața gării de Est.

Un ofițer rezervist coborî din el; o femeie tină și frumoasă cu un copilăș de vreo 6 ani îl întovărășesc.

Femeea e palidă și nu plînge. Își îmbrățișă bărbatul și amîndol schimbă o privire lungă. Apoi ofițerul se depărtă. Femeea, dreaptă, privește mulțimea de soldați și agenți între care dispăruse și bărbatul ei.

Își strînge dinții, dar tot nu plînge. Deodată cade leșinată. Mititelul suspină și strigă: „Mamă! tată!”

„Așa?”

Olată un lucru ce nu s'ar vedea nici odată în armata germană.

Un muncitor din marginea Parisului zice femeii lui care își sterge lacrimile:

— Ce plîngi așa? Înțelege odată că trebuie să se sfîrșească; nu poți să stai toată viața cu sabia agățată dnă gît.

În sfîrșit, semnalul e dat, în două minute trenul e plin, 6 fluierături, locomotiva se mișcă în alcaștele tuturor:

„Trăiască Franța! Trăiască armata!”

Mîinile se întind, fără să se poată ajunge, dar toate figurile se luminează de speranțe.

Accident

Un taximetru venea în goana mare pe șosea. Un trecător fu trîntit jos dar nu rănit.

Șoferul se dădu jos și se uită grăbit la victimă, apoi voi să sară în automobil și să plece.

Victima îl reținu, ocărîndu-l cum putea mai bine.

— Ei și ce, zise șoferul eram grăbit... plecam seara asta la 8 pe frontul de luptă!

— Păi și eu tot atunci zise omul care scăpase ca prin urechile acului.

Amîndoi își strînseră mîna zicînd: Trăiască Franța, și plecară spre același țintă.

Pentru ei!

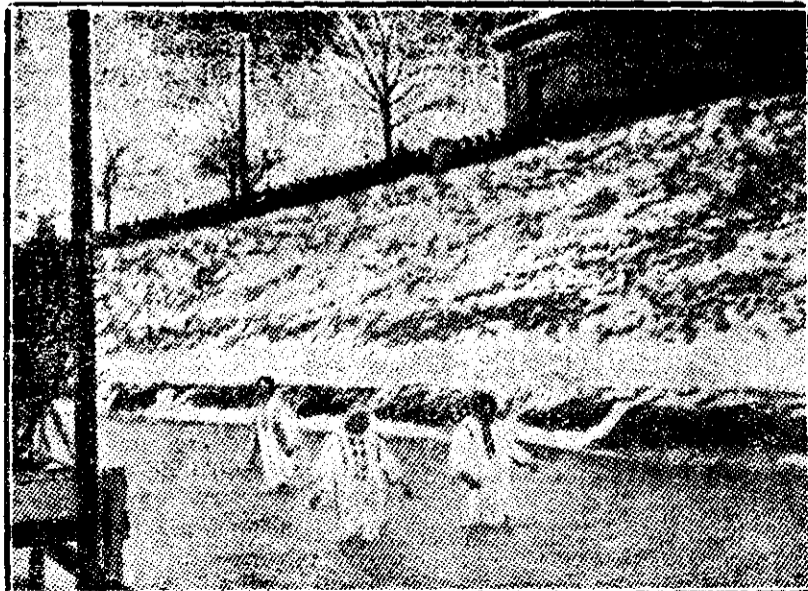
Patru soldați se suiră într'un tramvai plin de călători. Patru femei tinere se sculară imediat din locurile lor și se adresară soldaților:

— Așezați-vă.

Ei ezitară, apoi refuzară.

— Astăzi, ziseră ele, trebuie să primiți.

— Dudă toate, suntem foarte

Pescuirea Sfintei Cruci

obosiți, fiindcă am umblat toată ziua. Vă mulțumim doamnelor. Toată lumea aclamă pe cele patru femei.

Un waltman de la tramvai vorbea cu un prieten.

— Ceai ce mă plictisește sunt drumurile prin Bohemia. Sunt teribile. Sunt unele pante înclinate de 22 la sută. Adesea mă întreb cum ne vom descurca cu automobilele militare!...

Acest om era sigur de victorie: se vedea chiar în Bohemia.

Cărți noi

Viața, poeme de M. Săulescu. Săulescu a colaborat și la noi. Cititorii noștri îl cunosc mai de mult și poate s'au familiarizat cu originala poezie a lui Săulescu.

Viața este al doilea volum de poezii ale acestui autor. Intru cit ne-a plăcut și apoi ne-a interesat producția literară a lui Săulescu, am citit acest al doilea volum după ce am recitat pe cel dintâi. Și cea dintâi impresie rezultată a fost că personalitatea poetului este în evoluție; aceleași frământări interioare provocate de o sensibilitate acută, fină și de o inteligență vie fermentează în suietul lui și produc lucrări mai aproape de desăvârșirea, proprie crezului lui poetic.

Viața, cu toate ale ei mișcări se răsfinge în suietul deschis, avid de a simți și de a înțelege cit mai mult din cuprinsul ei, adesea împede, uneori tainic și de cele mai multe ori presimțit în forme tot mai măgitoare.

Credem, că producțiile literare ale lui Săulescu au o caracteristică: *lupta între sensibilitate și inteligență.*

Tinăr, entuziast, cu suietul încărcat de v'suri, scdus de frumusețea artei, gândurile mari, întrebările necesare unei minți dornică de cunoștinți integrale îl frământă, intră în antagonism cu desfășurarea împede a sentimentelor lui și atunci se ivește acea elaborare tainică de fecundarea intelectului, care stăpânește, revărsându-se în forma lirică a poemelor lui Săulescu.

Tăcer!

*Cine-nă spune totuși
Că facem rău tăcând mereu?*

*— Ce șgomot grav, ce sully
greu,*

*Depart, viața 'ntreagă are...
Și noi 'aicea stăm, tăcut și 'n
așteptare*

*Dar nu putem pricepe, ce așteptăm
mereu...*

E inconstientul, care veghiaza în conștiința noastră. În el se plămădesc frământările noastre conștiente și din el răsare apoi fărâșirea proprie a strădanilor noastre cu marea proprie a elementului sufletesc dominant.

Știu mai mult, ori mai puțin ce se petrece în noi, avem clară idea că ceace se desfășoară în jurul nostru e o răsfîngere a sufletului nostru, ne sbatem să fixăm o cit mai apropiată comunitate între afară și noi și astfel se naște întrebarea:

*„Ce șgomot grav, ce sully greu,
Depart, viața 'ntreagă are?...*

*Dece să tot privim la trecători
Părindu-ne de alitea ori,
Cum trec plecați, că liecâre
E un veșnie semn de întrebare...*

Sau într'altă parte:

*„Dece dorim sevinul din nopțile
de vară?*

*— Cind viața-i greu de ziuă și
gindu-i obosit,*

*Ce glas ne chiamă oare din trupul
nostru-afară*

La cerul, care arde tăcut și neclintit?”

Versurile lui Săulescu întrucât se adresează direct sensibilității contemporane nu sunt versurile poetilor preocupați de impecabilitatea formei, de ritm și rimă sunătoare.

Sincer cu sine, spontaneitatea impresiilor tresaltă, dar critica făcută a gândurilor controlează vibrarea emoțională și — apare versul liniștit, sobru, cuprinzător și mai ales expresiv.

Credem, că printre producțiile poetice din ultimul timp, *Viața* lui Săulescu este singura lucrare serioasă.

A. B. C.

Sacul cu glume

La o gară, la care trenul se oprește cinci minute, un pasager cere repeze, la bufet:

— Iste, o cafea neagră!

Este servit îndată. Dar abia duce la gură ciasca și o lasă jos mânios.

— E rece ca ghiata!

— Hei, domnule, îi răspunse bufetierul cu resemnare filosofică, ce să facem, nu putem să mulțumim pe toți! Cafeaua asta, azi dimineața, a lăsat-o nebăută un călător, fiindcă era prea fierbinte!

Nevasta lui Sagăcescu îi dăduse poruncă strașnică să nu mai stea la berărie mai mult de cit până la 12. și el îi făgăduise s'o asculte. Dar, golind pahar

după pahar, nu mai ținu seamă de timpul care a trecut. Când e și dela Carul cu bere împleticindu-se, ceasornicul dela Casa de depuneri bătu ora 4.

Sugăcescu numără bătăile și apoi zise:

— Hei, ce mai treabă! Știu eu bine că a mai trecut un ceas peste 12. Dar de ce ceasornicul ăsta repetă bătăia de patru ori ca să-mi spuc că e ceasul 1 după miezul nopții?...

Semnalul de alarmă oprește trenul din fugă. Toți zăpăciți se întrebă: Ce e, ce s'a întâmplat, cine a tras semnalul? Nică un răspuns. După trecere de câteva minute, conductorul trenului supărat exclamă:

— Cine a făcut treaba asta, prost lucru a făcut. Dar e și mai rău că s'a deranjat mașina și trebuie să așteptăm câteva ore aici până s'o drege.

— Aoleu, zise un tinăr uitându-se la ceasornic, și eu sunt așteptat la ora 10 la biserică, să mă cunun!...

— Doamnule, îl interpelă conductorul pironindu-l cu ochii, mărturisește că d-ta ai tras de semnal!...

Decretindu-se mobilizarea în Italia, mai multe prăvălii s'au închis. Astfel s'a întâmplat și cu prima cismărie din Florența. Patronul cu toți lucrătorii s'au dus la armată, lîpînd pe ușa magazinului un afis, scris cu litere mari tricolore, în cuprinsul următor:

*„Inchis din cauza lărgirii Cismii”
(Vezi harta Italiei).*

Doamna s'a întors acasă obosită din țîrg și s'a culcat îndată. N'apucase să adoarnă bine și aude clopoțelul sunînd.

— Cuconiță, îi spune servitoarea căscînd usa, a venit unul cu un pachet.

— Ce e într'insul?

— Poate să fie niscaiva zarzavaturi, că văd niște frunze de morcov eșind din hirtie.

— Bine, bine, pune pachetul la răcoare și lăsați-mă să dorm morîmăi cucoana.

A doua zi, intrînd în bucătărie, doamna văzu frunzele în ches-tiune înotînd într'o găleată cu apă. Frîngîndu-și miinile de disperare țigă:

— Vai, pălăria mea a nouă!

Oițerii de pe unul din fronturile de luptă înaintate își bat capul cum să-și organizeze o popotă. Cercetează pe soldați dacă vreunul din ei știe să facă bucate.

Sfios de tot înaintază un rezervist. Un oițier în întrebă numai decit:

— Erai bucătar d-ta ca civil?

— Ba nu, dar... sunt însurat. Fu primit îndată.

O scrisoare din locurile de luptă, descriind viața din tranșee, se încheie astfel:

„Gîndindu-te la m'ne, să nu fi tristă. Noi suntem veseli pe aici, căci știm că luptăm pentru o cauză justă. Entuziasmul nostru este mare, mai cu seamă cînd căpitanul ne comandă: foc!

— Te cred, dragul manii exclamă bătrîna, căreia i se citea scrisoarea pe cînd o lacrimă de mîngîiere i se scurgea pe obraz, — te cred, cu frigul care e p'acolo....

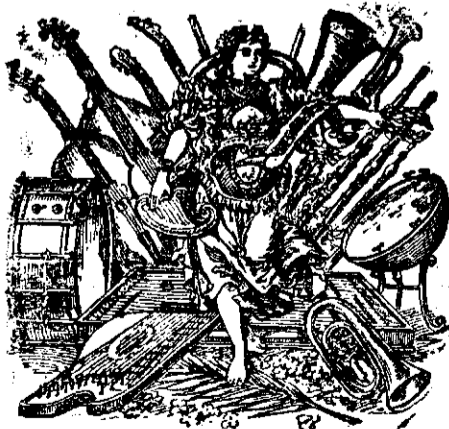
INSTRUMENTE MUZICALE

EN GROS

FONDAT 1885

EN DETAIL

VIORI
VIOLONCELE
CONTRABASE
MANDOLINE
FLAUTE
CLARINETE

PICOLINE
TITERE
ȚAMBALE
COBZE
ARMONICI
FISHARMONICI

N. MISCHONZNIKY

FURNIZORUL CURTEI REGALE

București. - Stada Colței No. 7. - București

Reclama este sufletul comerțului

NOUA SERIE

a marilor și
valoroselor

PREMIU

ce oferă ziarul „UNIVERSUL” abonaților săi, la tragerea din luna Mai 1916

Lei 5.000

IN BONURI COMUNALE 4%

cu cuponul de Mai 1917

Un dormitor complet de bronz

pentru 2 persoane, compus din 2 paturi de bronz, cu somiere, 2 noptiere, și un elegant lavoir cu oglindă, special lucrate de cunoscuta fabrică de mobile de bronz M. Gutman, București, str. Sf. Apostoli, furnizorul celor mai mari case particulare Ville și Hoteluri.

Un elegant BUFET lustruit mahon

având 3 despărțituri cu placa de marmoră și oglindă, cumpărat dela „Compania Americană”, mare depozit de mobile, strada Carol No. 74, etaj I

Un dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea șoseaua Mihai-Bravu No. 37 și str. Șerbănică No. 10. Succursala: Calea Victoriei No. 107

Un gramofon „Gigant”

cutia lustruită mahon, mecanismul extra forte, cu arc dublu, cântă 7 cântece după un remontaj. „Pavilionul de alamă”, de cea mai mare mărime, Brațul acustic conic ultima perfecțiune. Diafragma „Exhibition”, inclusiv 6 plăci duble (12 cântece) opere alese. Acest gramofon este cel mai puternic și înzestrat cu o mecanică foarte solidă, merge aproape jumătate de oră, după un remontaj. Ne-a fost furnizat de Marele magazin de muzică JEAN FEDER, furnizorul Curții Regale, București, Calea Victoriei 54.

10 Lăzi cu diferite produse ale renumitei Case „Bresson”

fabrică de lichouri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru premii ce le oferim abonaților noștri la tragerea din Mai 1916

Una vioară fină cu cutie forma vioarei captușită cu catifea, inclusiv arcuș cu capra de fildeş garnitură de coarde englezești, camerton și surdină; Una chitară fină de palisandru; Un clarinet de abanos fin, cu 8 clape de nichel și bratară jos la corpul de rezonanță, inclusiv 12 pene de rezervă. Aceste toate ne-au fost furnizate de Magazinul general de muzică „La Harpa”, București, str. Colței nr. 5, renumit în toată țara pentru deosebita calitate a mărfurilor ce debitează.

Una pușcă de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard”, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard”. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulbere neagră, cât și pulbere fără fum; Una carabină semi-automată de mare precizie Pieper cu tirul garantat precis; Un revolver automat; Un flacon „Thermos”, de 1 litru, care menține temperatura lichidului (cald sau rece) în timp de 48 de ore, cumpărate dela marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisu, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei 44, Buc.

Jumătate garnitură mobilă de bambu, pentru salon, compusă din: Una canapea, două fotolii și patru scaune elegant tapisate; Una mănșă de Bambu; O oglindă venețiană de cristal; Una etajeră de bambu; Un cuer de bambu cu oglindă de cristal pentru antreu, toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobile Marco Dattelkrömer, str. Carol 62, București.

Cinci chimire igienice după măsură, calitatea I-a, (Briul lui Iov), singurul brevetat în țară și inventat de d. căpitan Iov, din Pitești, care are proprietatea de a preveni și vindeca chiar boale vechi, de: stomac, rinichi, constipație, șale, după cum se constată din numeroasele scrisori de mulțumire primite de la persoanele ce-l poartă.

15 flacoane a câte 1 kilo, apă de Colonia Camelia, puternic parfumată cu liliac, măgăritar, violette, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumita fabrică de parfumuri „Camelia”, A. S. Aftalion, str. General Florescu nr. 6, București.

1 Coșuleț de metal fin argintat pentru servit păsmeți; 1 Vas automat pentru unt, de metal fin argintat cu interiorul de cristal; 1 serviciu de dejun de alpaca argintat conținând 2 ouare, 1 vas pentru unt și 2 solnițe mici, toate pe un suport elegant; 1 fructieră de metal alb fin argintat; 1 baston cu mineral de argint veritabil marcat de stat; 1 pungă de alpaca fin argintată; 1 Cutie captușită cu mătase ros conținând: 1 încheietoare de ghețe, 1 încheietoare de mânusi, 1 mașină de întins mânusi, 1 os de pantofi, toate de metal foarte fin argintat; 1 pomană mare de salon de stejar închis cu bătaie frumoasă și întorcitură odată la 15 zile. Furnizate de marele Magazin de bijuterii, Frații Roller str. Carol 50 Etaj I.

5 cascarnice de argint pentru buzunar având inscripția ziarului „Universul”; 5 cascarnice pentru hion cu pedestal de cristal, tot cu aceeași inscripție; 5 cascarnice de peste frumoase pictate, se întorc la 8 zile, tot inscripția ziarului „Universul”; 5 cascarnice nichel, având și aparat Pres-Papier.

8 Lămpi de masă complete cu sita sticlă și abatjour dând lumina la fel cu gazul aerian, revenind mai eficient ca orice fel de iluminat și chiar decât petrolul. Aceste lămpi ne-au fost furnizate de firma Gassalia, asociația dr. V. Rosculeț și Coștil R. și G. de Roma, București str. Dr. Lueger No. 5.

50 dejunuri copioase la marele restaurant Europa din Pasajul Român.

Un lavabou de toaletă englezesc, alb, pe un picior de fontă vârsit și lăcuit alb, cu ventil de scurgeri cu lanț nichelat, Bateria de scurgere din alama fin nichelat, furnizat de Teirich & C-rie, succesor Carol Weirlich, Telefon 6/71.

5 asortimente complete din produsele cosmetice „Flora”, compuse din: cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomană Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

4 Splendide sechouri pentru dame.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din „Memoriile Regelui Carol” tipărit anume pentru abonați

Notăți bine: dând aceste mari premii de valoare abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. Administrația „UNIVERSULUI” nu întrebânțosează încașatori

Plata abonamentelor se face direct la Casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană